

OSTFFYASSZONYFA TELEPÜLÉSTÖRTÉNETI OKLEVÉLEI:

Az összes itt felsorolt, ill. bemutatott oklevél, a jelzetszáma alapján elérhető a Magyar Nemzeti Levéltárban.

A DL 42919 jelzetszámú, 1407-ben a Vasvári Káptalan által kiadott oklevél, melyben hivatkozás történik az 1257. (1250) dátumot, és Osl de Asszonfalva település nevet tartalmazó, IV. Béla király által kiadott oklevélre.

(De a IV. Béla király által kiadott eredeti oklevél nem maradt fenn, ez pedig nem a teljes másolata, csak hivatkozás rá, a birtokhatárok szószerinti átírásával.)

Megjegyzés : Székeskáptalan a székesegyházak és nagyobb templomok klérusából a 11/12. sz. fordulóján kifejlődött, a megyéspüspök mellett működő zárt testület. Legtöbb esetben itt működött hiteleshely (közjegyző hely): a bírósági szervezetet a 13. sz. óta kiegészítő, sajátosan magyar közhitelességi szervezet. A egyházi intézmény, melynek tekintélye, hitelességre számot tartó pecsétje, s az oklevél kiállításához is értő tagjai voltak. Ilyen testületek a káptalanok és a szerzetes konventok. - A 13. sz-tól 1526-ig. A káptalanok résztvettek az igazságszolgáltatásban, perbeli bizonyításban, eljárásban.

Az előző eredeti, latin nyelvű, az árpádkor szokásos írásmódjának megfelelően rövidítésekkel teletűzdelt oklevélnek a levéltár által magyar ABC-vel átírt, latin szövege, mely az elején tartalmi kivonatot tartalmaz, de nem mindig pontosan, hiszen maga az 1257-es évszám is vitatható. Maga az átírás is tévesen Ost-ként tartalmazza az oklevélben eredetileg Osl nevet, valamint az 1407.05.17.-i dátum nem ennek az átírásnak, hanem az előző oklevél keletkezésének a dátuma. Ez az átírás dr. Bilkei Irén főlevéltáros véleménye szerint a 19. században születhetett.

1407. V. 17.

A vasvári káptalan előtt megjelenik a Szent Miklós ¹²⁵⁷ elnevezett egyház ^{Kapitulum} apátja: Ferenc, s arra kéri a káptalant, hogy az Ostfi- asszonyfői Szent János fiaival: Györggyel és Lászlóval Kanacka nevű birtoklasi jogukat ismételten a mai ^{Bela} királytól nyert adománylevelül alapítsa. Ez oklevélben az eredetiből a birtok egyike Latabának megjelölése ~~stipit~~ ^{stipit} át van írva.

Nos capitulum ecclesie Castriferrei memorie commendantes tenore presentium significamus quibus cedit universis quod religiosus vir dominus frater Franciscus abbas ecclesie Sancti Salvatoris de Copornu personaliter in notam veniens presentiam quasdam litteras quondam domini Belae Illustris regis Hungariae ac filii reminiscencie privilegiales duplici eiusdem sigillo vallatas super confirmatione possessionum seu praediorum eiusdem ecclesie sancti Salvatoris in anno domini millesimo ducentesimo quinquagesimo ~~tercio~~ ^{quarto} kalendis Octobris regni sautem sui vicissimo secundo perfectas tenorem litterarum quondam domini Gejrae regis magni atevi eiusdem domini Belae regis in se habentes in nulla sui parte vitiatas sed propter omni vitio alienas nullis praesentavit petens nos instantissime, ut quia ipse easdem litteras pro reservatione iurium possessionariorum dictae ecclesie Sancti Salvatoris litteris in eisdem conscriptorum magistris Gregorio et Ladislao filiis Johannis filii Ost de Assonfalva productione possessionis Kanacka vocatae in isto comitatu Castriferrei existens per ipsumque ac conventum dictae ecclesie Sancti Salvatoris eisdem magistris Gregorio et Ladislao simul cum possessione Cadar vocata similiter in isto comitatu existente in consambium possessionis eorundem magistrorum Gregorii et Ladislai Lentmaron vocatae in comitatu Falsch habitae seriae valiarum litterarum notarum datae et donatae in specie dare non valeret. Et hoc quoniam clausulam litteris in eisdem facto erectionis metarum dictae

possessionis Canacha vocatae conscriptum de verbo ad
verbum litteris nostris privilegialibus transcribi et
transsumpti faciendo eidem magistro Gregorio et da
dislao pro pacifica reservatione eiusdem possessionis
Canacha vocatae dare dignavimus, cuiusquidem clausu
lae contentia verbalis is est: In prima meta terrae Au
meha monasterii sancti Salvatoris existentis similiter in
Comitatu Castri ferrei incipit in moribus Raba a parte
septentrionali et progreditur versus meridiem usque aqua
Horepene meta quam metis continuis in quadam via
vadit usque duplicem iactum sagittarum. Deinde in
sit usque Horepene in plagam orientalem ascendens Ken
nesreg in quo sunt metae, imo super illic reliqua
terrae, de quibus currit metis continuis in virgulto Ken
nes per vias diversas et virgultum versus meridiem usque
quendam saltum filiorum Laurentii comitis de Thar pro
quem sunt tres metae angulares separantes a metis
terrae Leonis Oschbani iungunt terrae metis filiorum co
mitis Laurentii antedicti de quibus vergit modicum
in meridiem iuxta eundem saltum ubi sunt metae ex
quibus flectitur versus occidentem in quadam via in virgulto
eiusdem Kennes in tanta quantitate quae quidem via creta
intrat aliam in eodem virgulto per quam continuis me
tascendit in quandam vallem versus frigidum puteum ubi
sunt tres metae angulares terrae, quae distinguunt a te
ris filiorum comitis Laurentii praedictorum coniungunt
terram Pauli filii Markardi et eiusdem cognatorum
et magistro Stephani. Abinde volvitur versus aquilonem in
eandem aquam Horepene in modica quantitate. Per hunc
transiens aqua Horepene intrat quandam viam in qua per me
tas continuis currit usque Keresegh unde regit iterum
in mortuum Raba in quo versit usque priores metas tamen
locum molendini monasterium habet in eadem Raba. Nos
eiusdem domini abbatis petitionibus imo iustitiae annu
entes eandem clausulam de verbo ad verbum praesentibus
litteris nostris privilegialibus, pendulis sigilli nostri mun
imine roboratis transcribi et transsumpti faciendo eidem
magistro Gregorio et dislao duximus concedendum.

Datum feria tertia proxima post festum Pentecostes anni
domini millesimo quadringentesimo septimo honorabilis
filius viri domini Egidio praeposito, Nicolao cantore, Jac
custode, magistro Marco decano ceterisque canonicis
ecclesiae nostrae existentibus.

ORSZÁGOS LEVÉLTÁR
ÓZEPKÖRI GYŰJTEMÉNY

42919

KEHEMZETI MŰZÉUM
3. ZSANYAG

Andreas Károly

Az előző, DL42919 oklevél eredeti latin szövegének magyar fordítása:

A fordításért köszönet: Dr. Koltai Jenő alsósági esperes-plébános úrnak. (2015.)

Mi Vas megyei **székes káptalan** nyilvánosságra hozzuk jelen levelünkkel, és tanúsítjuk mindazokkal akiket illet, hogy Ferenc szerzetes testvér a Szentséges Üdvözítőről elnevezett egyház Kapornaki apátja személyesen megjelent előttünk, és bemutatott egy okiratot, melyet nagytekintélyű, kiváló Béla, Magyarország királya privilégiumi, hiteles levelet adott, amely kettős pecséttel van megerősítve. A birtokosoknak a megerősítése érdekében az Ezerkettőszázötven október elseje előtti harmadik napon kelt, uralkodásának huszonkettedik évében, egykor uralkodó nagy királynak Gézának, aki egyúttal Béla dédatyja is, oklevelének másolatát is, amely a később uralkodó Béla levelében szerepel, és eddig semmilyen viszály nem támadt.

A mai, 21. századi nyelvhasználat, és a latin kiejtés szerint leírva az előző :

A Vas megyei Székes Káptalan (Vasvári Káptalan) tanúsítja, hogy a Vas megyei székes káptalan előtt személyesen megjelent Ferenc szerzetes testvér a Kapornaki Szentséges Megváltóról nevezett apátság apátja. Ott bemutatta a kapornaki apátság javainak, birtokainak IV. Béla kettős pecsétjével ellátott levelét, amely 1250. szept. 29.-én kelt, IV. Béla király uralkodásának 22. évében. Ez az okmány Béla király ösének, II. Géza nagykirálynak (Gejse regis magni) hibátlan, jogilag kifogástalan levelét (annak másolatát) is tartalmazza.

Előttünk megjelenve kéri, hogy a fent nevezett Szent Üdvözítőről elnevezett egyház birtokában megerősítsék az ugyanabban a levélben megemlített Osl Asszonyfalvi János fiait: Gergelyt és Lászlót. Vas megyében Kanata és Kádár, Zala megyében Szentmárton birtokukban. Kéri az apát, hogy méltóztasson megerősíteni, hogy a két fiú Gergely és László békésen használhassa a területet. Nevezett apátság területén a Kanata központú birtok kezdődik északon a Rába holtágától, dél felé haladva a Herpenyő felé húzódik, és folytatódik tovább két nyíllövésnyi távolságig, majd keletre fordul, egészen Kemenes szeg felé, ahol a határkövek vannak.

Vannak más földek is amiket népiesen Kemenesnek hívnak, déli irányba egészen nemes Thar Lőrinc birtokáig. Itt is vannak határkövek, három darab, hogy elválasszák Osl bán feleségének földjeitől, ami összekapcsolja a határköveket a már fent említett Lőrinc birtokával.

Kelet felé fordulva a népiesen Kemenesnek nevezett széles kiterjedésű területre jutunk el Kemeneshátra.

Dátum: Az Úr Ezernégyszázhetedik évében Pünkösöd utáni harmadik napon a káptalan tagjai : Nagyprépost Miklós éneklő kanonok, László ör kanonok, Márk mesterkanonok dékán, és a többi itt lévő kanonok.

Megjegyzés:

A kapornaki apátság legősibb birtokai Vas- és Zala megyékben feküdtek. De mivel az alapító-levél nem maradt fenn, csak visszakövetkeztetéssel és hozzávetőleg lehet meghatározni, melyek voltak a Kadar-nemzetség valamely tagjától adományozott legrégibb birtokok. Szerencsére fennmaradt a XV. századból a fenti oklevél, mely az apátság vasmegyei Kanota nevű birtokáról szól. Ennek az oklevélnek kiváltására **1407.május 17.**-én azért volt szükség, mert a zalamegyei szentmártoni birtoknak a vasmegyei **Kanotával** való elcserélésére az asszonyfalvai Osl János fiai, Gergely és László, másképp nem voltak hajlandóak, a határok rögzítése nélkül.⁽¹⁾

Mint az oklevéli fordításból is kiténik a mai Ostffyasszonyfától nyugatra eső **Kanota-pusztá** csak e birtok egy részének felelhet meg; a Kanotához tartozó régi **Kadar** nevű birtok emlékét pedig az Ostffyasszonyfától északra fekvő Kádár helynév őrzi a mai csöngői határban. Ez a birtok egyszersmind az apátságalapító Kadar-nemzetség nevét is őrzi.

A kapornaki apátság alapítása 1150 körüli időre tehető, és nem királyi, hanem magán alapítás, a vasmegyei Kadar nembeli György az első kegyura, és alapítója. Hasonlóan, mint az ugyancsak Vas vármegyében birtokos Osl nemzetség egyik tagjának, I. Osl comesnek 1180-ra tehető csornai apátság magánalapítása.

Vas megyéből történhetett részben a Kapornak-vidéki lakosság áttelepítése is és az apátság alapításához a kegyeleti okokon kívül az is közre játszhatott, hogy a főleg Vas megye észak-keleti részein birtokos Kadar nemzetség tagjaira nézve a távoli zalavármegyei birtokok kezelése sok nehézséggel járhatott. E miatt kerülhetett sor a zalavármegyei Szentmárton és a vasvármegyei Kanota és Kadar birtokok cseréjére is.^{(1),(2)}

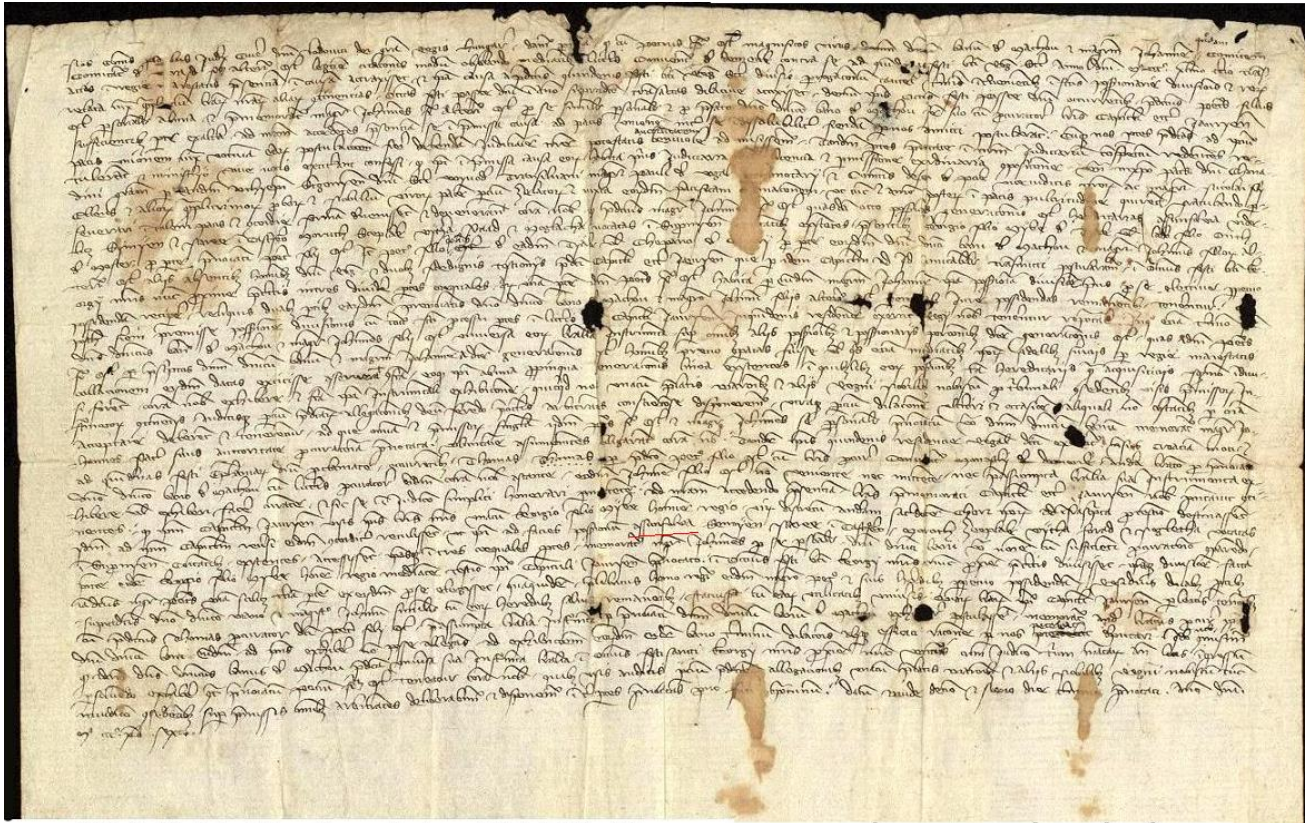
Az eredeti szövegben egyértelműen 1250-es évszám szerepel leírva, azonban az uralkodás 22. évéből (1235+22) átszámítva 1257 az évszám. A dátum számítás a julián naptár szerint eltér a maitól, minden hónap 31 napos, így a szeptember is, az október elseje előtti harmadik nap tehát szeptember 29.-e. A birtok leírásból egyértelműen beazonosítható a mai **Kanota-pusztá**.

(1) Nagyfalusy Lajos: A kapornaki apátság története. Kálcsa 1941. 26-34. old.

(2) Nagy Imre, Véghely Dezső és Nagy Gyula: Zala Vármegye története. Oklevéltár 1885. I/33-35. old.

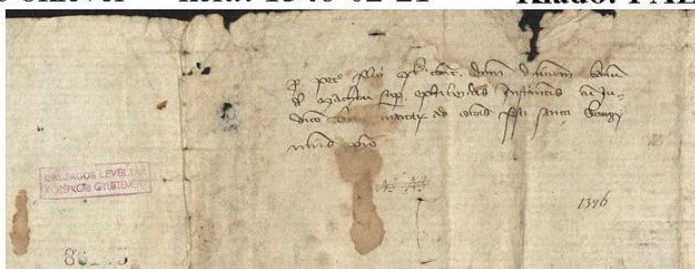
Ostffyasszonyfa település **első hiteles, ma is fellelhető oklevéli előfordulásnak** a DL 86145 jelzetszámú, **1346.02.21-én** kelt, Pál Országbíró által kiadott oklevél tekinthető, melyben az Osl családra hivatkozással említi Assunfolwa települést.

Megjegyzendő ezzel kapcsolatban is, hogy kinagyítva a településnév egyértelműen Assonfalva –ként van leírva, és az eredeti latin kiejtés szerint a településnév kimondva: Assonfalva.

DL 86145 oklevél kelt.: 1346-02-21 Kiadó: PÁL ORSZÁGBÍRÓ

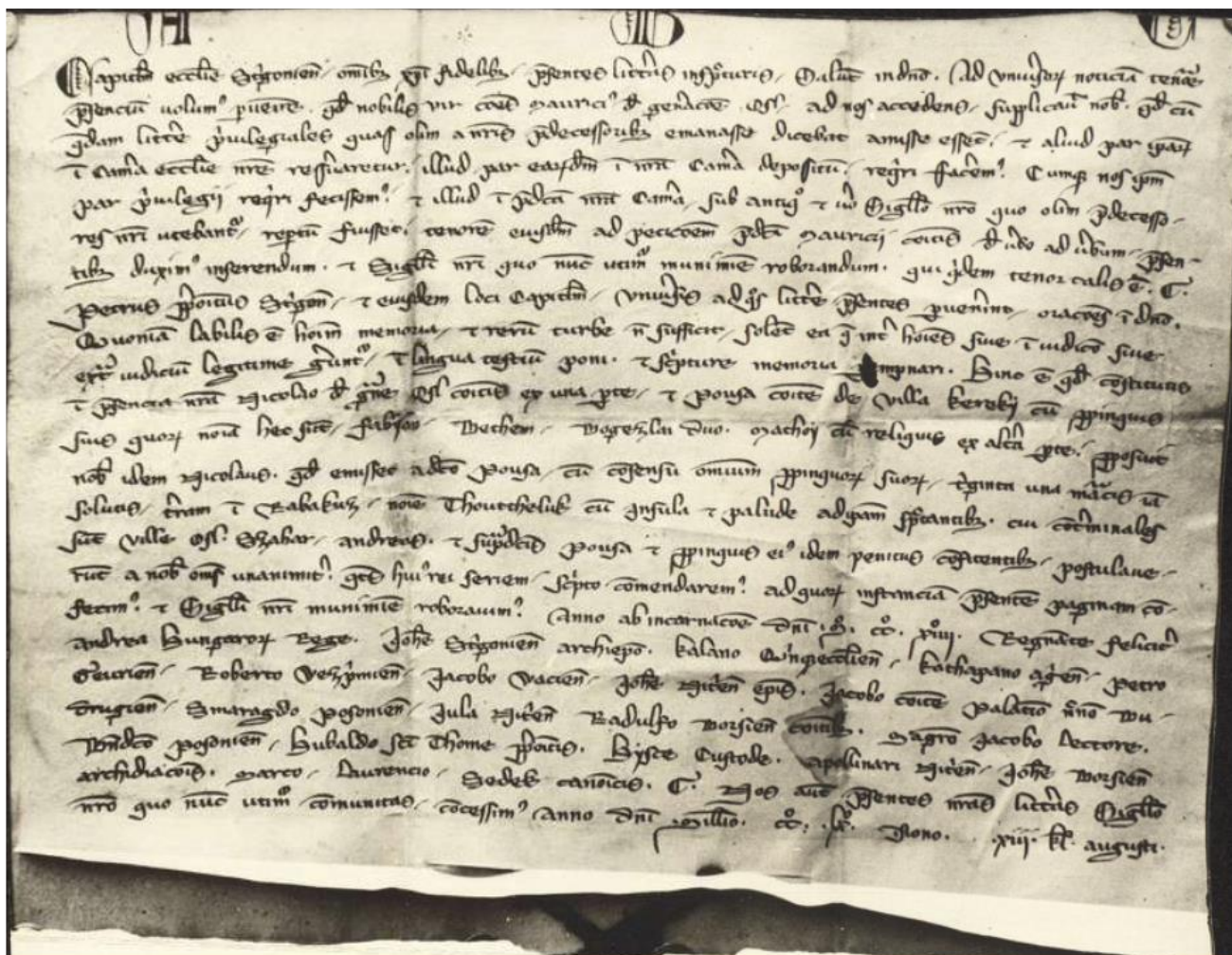
hátoldal

Levéltári Regeszta: 19. d. termini prenetati. Pál országbíró Osl fia Péter, Domonkos macsói bán és Osl fia János varasdi ispán között folyó pert Szent György ünnepének nyolcadára halasztja. Előzőleg a felek a köztük 1343. szeptember 3-án indult perben választott bírák közvetítésével megegyeztek az országbíró parancsára a győri káptalan biznysága mellett Osl fia János mester az Osl nemzetség 8 örökös birtokát: a Vas megyei Assunfolwa, Symyen, Naree, a Sopron megyei Moruth, Sceplak, Wytha, Faad és Moglacha birtokot 3 egyenlő részre osztotta, ezekből Osl fia Péter választott magának egy részt, a másik kettő János mesternek és Domonkos bánnak maradt. A győri káptalan jelentésének bemutatása (1346. február 3.) alkalmával Osl fia János távolmaradt, Domonkos bán megbízottja pedig az Osl nemzetség birtokaira vonatkozó oklevelek bemutatását elmulasztotta és indokolatlanul perhalasztást kért. Eredeti, papír, szakadt, foltos, lyukas, hátoldalon rányomott pecsétek töredéke. – Regeszta forrása: OL regeszta (Bándi).

(Megjegyzés: A regeszta-ban leírt levéltári szöveg az oklevél tartalmi leírata, nem szó szerinti fordítása)

Az Osl-Ostffy nemzetséggel kapcsolatos első, 1214-ben kelt DL 86129 jelzetszámú, az Esztergomi Káptalan által kiadott oklevél. (De ez nem tartalmaz Ostffyasszonyfa településre vonatkozó adatot.)

ORSZÁGOS LEVÉLTÁR

Kelet: 1214.

Jelzet: Q. 145 Dl. 86129

Korábbi jelzet: Ostffy es.

Meghatározás:

Esztergomi káptalan. - Litt. venditionales.

NE.IV.n.50

Jelleg:

Átirva az esztergomi káptalan 1269. július 20-i oklevelében.

Anyag és állapot:

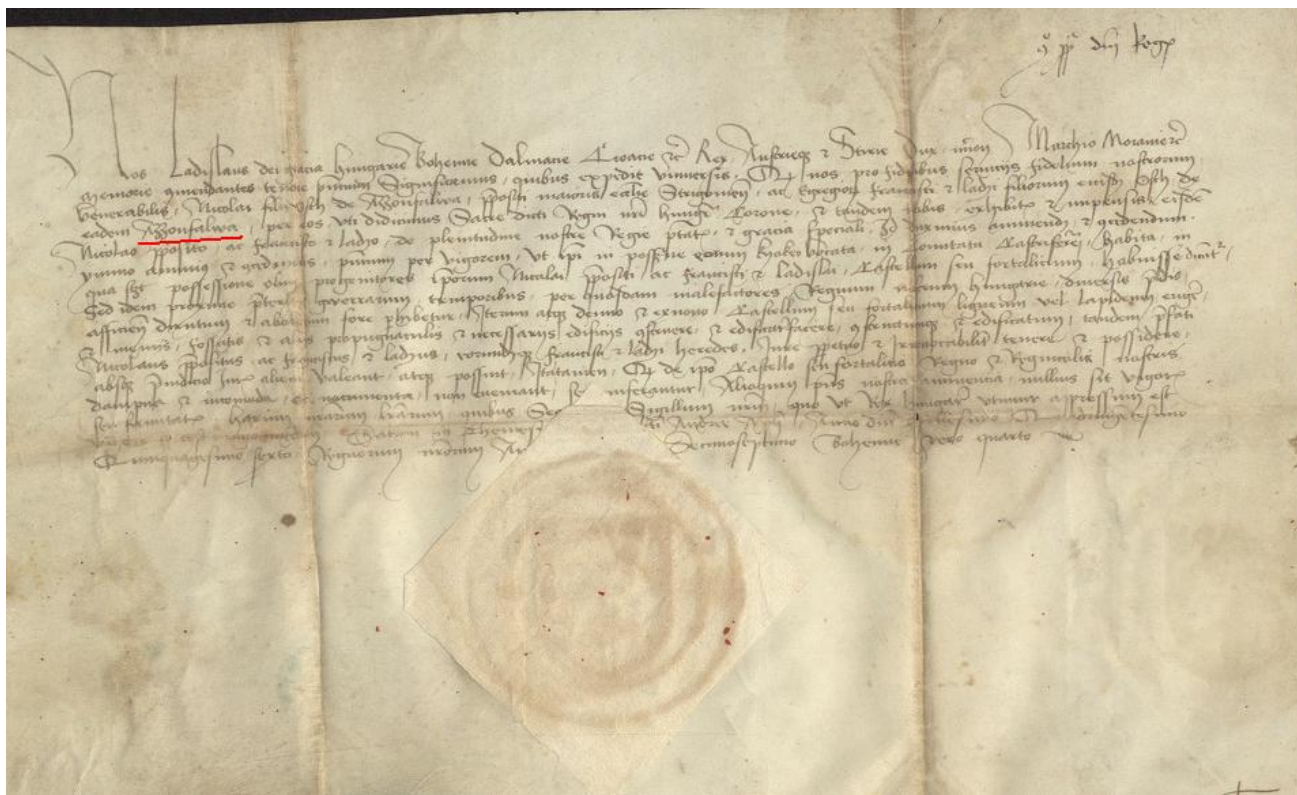
Pecset:

Tárgy: Az esztergomi káptalan tanúsítja, hogy az Osl nembeli Miklós ispán, valamint a Kereky csalóból való Pousa ispán és rokonai: Fabyan, Bechem, két Bogezaus, Machoy megjelöltek előtte és az említett Miklós ispán azt vallotta, hogy a Rabakuz-ben levő Thouttheluk földet a hozzátartozó szigettel és mocsárral együtt, amely föld határos Osl és Szahar falujával, 31 márkáért megvette Pousa-tól, ugyanest vallották András, Pousa és rokona is.

Megjegyzés:

Bándi, 1978.

Az 1456-11-30-án kelt, V. László király által kiadott DL 86386 jelzetszámú oklevél

Regesztá: V. László király Azzonfalwa-i Osth fia Miklós esztergomi nagyprépostnak, Azzonfalwa-i Osth fiainak: Ferencnek és Lászlónak megengedi, hogy a Vas megyei Kyakev birtokon kőből vagy fából kastélyt építsenek, mivel az elődeik által ott birtokolt kastélyt az elmúlt háborus időkben az országot prédáló gonosztevők lerombolták. - Szöveg alá nyomott pecsét papirfelzettel.

Az Ostffy Ferenc idejében lerombolt, Csonkavár néven ismert területen álló vár helyett, Ostf Miklós esztergomi nagyprépostnak a kérésére, az Ostffy család **1456-ban kapott királyi engedélyt új vár építésére Azzonfalván** a Kigyókő birtokon.

Ez a vár a Cserdombon épült az 1456 utáni években. A várat, és a kastélyt, 1466-ban a Kanizsaiak fosztották ki, és elvitték az összes itt található oklevelet (tehát a vár és a kastély erre már felépült).

A fentiekben közölt oklevéli anyag több mint tíz évnyi kutatómunka eredménye.

Honlapunkon történt közzététele közösségi érdekből történt.

© Ezen kiadvány tartalma az 1999. évi LXXVI. törvény a szerzői jogról 4. §. (1) bekezdés alapján szerzői jog hatálya alá esik.

Ennek ellenére szívesen ajánlom ismeretterjesztésre azzal a megkötéssel, hogy az ebben leírtak nyilvánosságra hozatala, terjesztése, sokszorosítása, illetve abból történő bármiféle idézés a törvény 10. §. (1) bekezdése alapján csak a forrás „Bóka István: Ostfyyasszonyfa településtörténeti oklevelei digitális kézirat” megjelölésével történhet.